

NORGES HØYESTERETT

Den 21. mars 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Indreberg og Ringnes i

HR-2019-557-U, (sak nr. 18-119489SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Janet Susan Marie Riise)

mot

Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (Regjeringsadvokaten
v/advokat Henriette Lund Busch)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder krav på arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven.
- (2) A pådro seg en skade i et fall i 2009. Han var etter dette sykemeldt en periode, var så tilbake i arbeid, men ble igjen sykemeldt i 2013 og har ikke senere vært i arbeid. NAV avslo krav om sykepenger fra 11. mai til 10. juni 2014 under henvisning til at han hadde restarbeidsevne. Klage over vedtaket førte ikke fram.
- (3) Den 20. juni 2014 satte A fram krav om arbeidsavklaringspenger. Også dette ble avslått med den samme begrunnelsen, og klage førte ikke fram.
- (4) A anket begge vedtakene inn for Trygderetten. Ved kjennelse 26. februar 2016 ble kravet om arbeidsavklaringspenger ikke tatt til følge. Trygderetten fant det ikke sannsynliggjort at arbeidsevnen var redusert med minst 50 prosent, jf. folketrygdloven § 11-13. Ved kjennelse 5. januar 2018 kom Trygderetten til at heller ikke kravet om sykepenger førte frem.
- (5) Begge kjennelsene ble brakt inn for overprøving ved Borgarting lagmannsrett, som forente sakene til felles behandling.

- (6) Lagmannsretten avsa 31. mai 2018 dom med slik domsslutning:
- «1. **Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes i begge saker.**
  2. **Saksomkostninger idømmes ikke i noen av sakene.»**
- (7) Det fremgår av dommen at frifinnelsen for kravet på arbeidsavklaringspenger bygget på at A ikke hadde oppfylt kravet i folketrygdloven om egen aktivitet for å komme i arbeid.
- (8) A anket dommen til Høyesterett og har blant annet anført at lagmannsretten har anvendt rettsreglene uriktig når staten er frifunnet på grunn av manglende medvirkning fra hans side.
- (9) Høyesteretts ankeutvalg tillot den 27. september 2018 anken fremmet for så vidt gjaldt «spørsmålet om det er riktig tolking av folketrygdloven § 11-7 å bygge et avslag på medlemmets manglende aktivitet før vedtak om arbeidsavklaringspenger er truffet». For øvrig ble anken ikke tillatt fremmet.
- (10) Folketrygdloven kapittel 11 ble endret ved lov 16. juni 2017 nr. 43, som trådte i kraft 1. januar 2018. På tidspunktet A søkte om arbeidsavklaringspenger var bestemmelsen om aktivitetsplikt inntatt i § 11-8. Det er altså lagmannsrettens tolking av daværende § 11-8 som ble tillatt fremmet.
- (11) Under saksforberedelsen har staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet gitt uttrykk for at det *ikke* var riktig tolking av folketrygdloven § 11-8 å bygge et avslag på medlemmets manglende aktivitet før vedtak om arbeidsavklaringspenger er truffet.
- (12) På denne bakgrunn har staten sagt seg enig i at den delen av lagmannsrettens dom som omhandler arbeidsavklaringspenger, må oppheves slik den ankende part har nedlagt prinsippal påstand om. Partene er også enige om at det må skje fortsatt behandling av kravet på arbeidsavklaringspenger ved lagmannsretten.
- (13) Partene har deretter sendt hvert sitt prosesskrift.
- (14) A har nedlagt slik påstand:
- «1. **Lagmannsrettens dom i sak 16-072496FØR-BORG/01 punkt 1 oppheves når det gjelder arbeidsavklaringspenger (sak 15/03253 for Trygderetten) og hjemvises til ny behandling.**
  2. **A tilkjennes saksomkostninger for lagmannsrett og Høyesterett.»**
- (15) *Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet* har nedlagt slik påstand:
- «1. **Lagmannsrettens domsslutning punkt 1 oppheves for så vidt gjelder arbeidsavklaringspenger (sak 16-072496FØR-BORG/01).**
  2. **Lagmannsrettens domsslutning punkt 2 oppheves for så vidt gjelder saksomkostnader knyttet til sak 16-072496FØR-BORG/01.»**
- (16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalget i medhold av tvisteloven § 30-3 annet ledd bokstav d kan oppheve en påanket avgjørelse «dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at det er grunnlag for oppheving». Ut fra de hensyn til effektiv saksbehandling som

denne bestemmelsen bygger på, må denne kompetansen være i behold også etter at en anke er tillatt fremmet, sml. HR-2018-587-U med videre henvisning til HR-2016-2188-U.

- (17) Arbeidsavklaringspenger som ytelse ble innført i folketrygdloven ved lov 19. desember 2008, og trådte i kraft 1. mars 2010.
- (18) Da A søkte om arbeidsavklaringspenger hadde § 11-8 følgende ordlyd:
- «Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapittel at medlemmet bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid. Medlemmet skal medvirke ved utarbeidelsen av en konkret plan for hvordan han eller hun skal komme i arbeid (aktivitetsplan), jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a tredje ledd. Kravene til egenaktivitet skal tilpasses den enkeltes funksjonsnivå og aktivitetsplanen skal endres ved behov.»**
- (19) Lovens § 11-9 hadde overskriften «Fravær fra fastsatt aktivitet», og første ledd bestemte at «Ved fravær fra fastsatt aktivitet, jf. § 11-8, faller arbeidsavklaringspengene og tilleggsstønadene bort inntil vilkårene for å motta ytelsene igjen er oppfylt».
- (20) Som det fremgår er det statens syn at aktivitetsplikten i § 11-8 oppstår først etter at vedtak om arbeidsavklaringspenger er truffet. Ankeutvalget er enig i at lovens ordlyd og system taler for en slik forståelse. I det minste må det i forbindelse med arbeidsavklaringsprosessen være stilt krav om aktivitet fra søkerens side.
- (21) Staten har i prosesskrift 15. februar 2019 gitt uttrykk for at lagmannsrettens vurdering etter § 11-8 er knapp, og etterlater tvil om lagmannsrettens forståelse av § 11-8. Det heter videre at staten uansett ikke vil anføre at As søknad kunne avslås med henvisning til at forpliktelsene i § 11-8 ikke var oppfylt.
- (22) Som staten påpeker, var det ikke stilt konkrete krav til A i forbindelse med saken om arbeidsavklaringspenger. Søknaden kunne da ikke avslås under henvisning til manglende oppfyllelse av aktivitetsplikten i § 11-8. Det var, som det fremgår, heller ikke på dette grunnlaget Trygderetten avgjorde saken.
- (23) Den delen av lagmannsrettens dom som gjelder arbeidsavklaringspenger blir dermed å oppheve.
- (24) A har fått medhold i anken til Høyesterett for så vidt gjelder arbeidsavklaringspenger, og skal tilkjennes sakskostnader for Høyesterett, jf. tvisteloven § 20-2. Det er krevd 85 000 kroner med tillegg av merverdiavgift i salær. Oppgaven legges til grunn. Saken er gebyrfri, jf. rettsgebyrloven § 10 nr. 9. Sakskostnader for lagmannsretten fastsettes av lagmannsretten ved sakens fortsatte behandling der, jf. tvisteloven § 20-8 første ledd.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens dom oppheves for så vidt gjelder sak 16-072496FØR-BORG/01 om arbeidsavklaringspenger.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet til A 106 250 – etthundreogsekstusentohundreogfemti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Hilde Indreberg
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)